

çoğu evcil hayvanlar aç kalmanın yanında, donma tehlikesiyle karşı karşıya kaldılar. Öyle ki, muhtelif il ve ilçelerden bazı görevliler, bu hayvanların yaşadıkları yerlere yiyecek ve yem bırakmaya başladılar. O görevlilerle, âmirlerinden Allah razı olsun. Bu örnek davranışlarıyla, yaşadığımız yer ve yöreyi bizimle paylaşan bu hayvanlara nasıl yaklaşımda bulunmamız gerektiğini bizlere hatırlattılar.

Başta Halep'te bombardımana maruz kalan perişan insanlar olmak üzere, dünyanın dört bir yanındaki aç ve muhtaç insanlara çok ve çeşitli yardımlarda bulunan vatandaşlarımız, onlara karşı insanlık görevini yerine getirdikleri gibi, yaşadıkları bölgelerdeki bakım ve beslenmeye muhtaç hayvanları da unutmadılar.

İnsanlar, o hayvanlarla aynı cinsten olmasalar da, aynı dünyayı, aynı yer ve yöreyi paylaştıkları için, onlara yapabilecekleri yardım ve yaklaşımı esirge-mediler.

İşte bizim milletimiz böyle asil, böyle yüce ruhlu, böyle hamiyetperver, böyle hayırsever ve böyle merhametli bir millettir. Ümmet-i merhûmenin günümüzdeki temsilcileridirler.

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in, ayakkabısı ile kuyudan çıkardığı suyu köpeğe içiren adamın cennetlik olduğunu söylediğini duyan sahâbeler:

“Yâ Resûlallah! Hayvanlara yaptığımız iyiliklerden bize bir ecir var mıdır?” diye sorduklarında, Efendimiz (s.a.v.): “Evet! Her canlıya yapılan merhametli davranışın eciri vardır.” buyurmuştur.

Bu ve benzeri hadîs-i şeriflerden esinlenen büyüklerimiz de:

“İyilik yap, denize at. Balık bilmezse, Hâlık bilir.” demişlerdir.

Acımaları, insanları aşip hayvanlara ulaşan ve merhametleri Müslümanların yanında gayrimüslimleri de kuşatan müminlerin emîri Hz. Ömer (r.a.)'in örnek hayatından, konumuzla ilgili üç olayı tetkikinize takdim ederek, üzerinde dikkatle durup, dirâyetle düşünmenizi diliyorum:

Ashâb-ı kirâmdan Enes bin Mâlik (ra.) diyor ki: Bir gece müminlerin emîri Hz. Ömer (r.a.) uykusu gelmiş yatmak üzere iken, Medine'ye bir kervan ulaşır. Şehre girip boş bir mekânda geceleme üzere eşyasını indiren kervanın, mallarının çalınmasını önlemek ve güvenliğini sağlamak için onları sabaha kadar beklemeye ihtiyacını duyan Hz. Ömer (r.a.), Abdurrahman bin Avf (r.a.) ile karşılaşır. Abdurrahman bin Avf (r.a.) O'na: “Ey müminlerin emîri! Seni bu saatte buraya getiren sebep nedir?” diye sorunca, Hz. Ömer (r.a.): “Şehre bir kervan geldi. Onları gece boyunca bekleyip güvenliklerini sağlamamız gerekir. Benimle gel, onları bekleyelim.” der, gece boyu yatmaz, birlikte kervanı beklerler. Sabah namazı vakti gelince de onları uyarıp, haydi kalkın namaz vakti geldi der.

Hz. Ali (r.a.) anlatıyor, diyor ki: “Bir gün müminlerin emîri Hz. Ömer (r.a.)'in, Abtah'da (Medine bir yer) sıcağın şiddetli olduğu bir anda hızlı hızlı yürüdüğünü gördüm. ‘Ey müminlerin emîri! Bu sıcakta böyle hızlı adımlarla nereye gidiyorsun?’ dedim. ‘Zekât deve-rinden biri kaçtı. Onu yakalamaya çalışıyorum.’ dedi. ‘Ey müminlerin emîri! (Bu hâlinle) Senden sonraki halifelerin işini zorlaştırıyorsun.’ dedim. Bana cevaben dedi ki: **‘Ey Ebu Hasan! Hz. Muhammed (s.a.v.)’i Peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki, eğer Fırat kıyısında bir koyun kaybolursa, Allah onun hesabını benden sorar.’**”

Hz. Ömer (r.a.) bir gün gayrimüslim zimmet ehlinde yaşlı birinin, insanların kapılarını dolaşıp dilendiğini görür. Ona: “Sana insafılı davranmadık. Gençliğinde senden cizye aldık, sonra bu yaşlılık gününde seni ihmâl ettik.” diyor ve yanında bulunan beytülmal (hazine) sorumlusuna: “Bu ve benzerine beytülmalın yeteri kadar tahsisatta bulunun.” talimatını veriyor.

Allah bizlere bu ve benzeri büyüklerimizi örnek alıp, yollarında yürümeyi nasip eylesin.

Hulefâ-i Râşidîn ile diğer sahâbeler Hz. Ömer (r.a.)'in hayatından yansıtmaya çalıştığımız üç önemli örneğin benzeri binlerce güzelliği gerçekleştirerek,

Efendimiz (s.a.v.)'in uyarıları doğrultusunda davranışlarını sergilemenin gayreti içinde olmuşlardır. Bu cümleden olarak:

“Müminler birbirini sevmeye, birbirlerine karşı sevgi ve merhamet göstermede tek bir beden gibidir. O bedenin bir organı acı çektiği zaman, bedenin diğer organları da uykusuzluk ve yüksek ateş çekerler.” mealindeki uyarısını ömür boyu göz önünde bulundurmuşlardır.

Hz. Musa Allah Teâlâ'ya münâcâtında: **“Yâ Rabbi! Beni hangi şeyden dolayı seçkin (kulun) kıldın?”** demiş, Allah Teâlâ da: **“Yaratıklarına rahmetinden dolayı”** buyurmuştur.

Hz. Ali (r.a.) bir gün ağlamış, O'nun ağladığını görenler: ‘Seni ağlatan nedir?’ diye sormuşlar, ‘bir haftadır bana misafir gelmedi. Allah'ın beni aşağılamış olmasından korkuyorum’ demiştir.

Hz. Peygamber (s.a.v.) bir hadîs-i şerifinde: **“Kim Allah rızası için bir aç doyurursa, ona cennet vâcip olur. Kim de aç birinden yemeği esirgerse, Allah onu kıyamet günü lütfundan mahrum eder ve cehennemde azap eder.”** buyurmuştur.

Bir başka hadîs-i şerifinde ise: **“Cömert; Allah'a yakın, cennete yakın, insanlara yakın, cehennemden uzaktır. Cimri de; Allah'dan uzak, cennetten uzak, insanlardan uzak ve cehenneme yakındır.”** buyurmuştur.

Bir diğer hadîs-i şerifinde de: **“Kıyamet günü geldiğinde, dört kişi hesap görmeden cennete girer. İlimi ile amel eden âlim, hac edip ölünceye kadar kötü söz ve davranıştan kaçınan kişi, İslamı yüceltmek için savaşta öldürülen şehid, helal yoldan mal kazanıp Allah yolunda gösterişsiz infak eden (cömert kişi). Bunlar, hangisi cennete önce girecek diye birbiriyle tartışırlar.”** buyurmuştur.

Allah Teâlâ, cümlemizi bu hadîs-i şeriflerle benzerlerinde beyan buyrulan özellik ve güzellikleri yaşayıp cennetine giren, cemâlini gören, rızâsına eren mutlu ve bahtiyar kullarından eylesin. (Âmin)

“İnsanlara merhamet etmeyene Allah merhamet etmez”

Hz. Muhammed (s.a.v.)

**YOKSULLARA YARDIM
VE EĞİTİM VAKFI**

**Merhametin
Anlam ve Önemi ile
Dinimizdeki Değeri ve
İnsan Hayatındaki Yeri**

Hazırlayıp Hakkın rızası için
halkın hizmetine sunan

Dr. İbrahim Ateş

8 Şubat 2017

MERHAMETİN ANLAM VE ÖNEMİ İLE DİNİMİZDEKİ DEĞERİ VE İNSAN HAYATINDAKİ YERİ

İnsan, acınan ve acıyan bir varlıktır. Hayat boyu Hakk'ın himâyesinde, hidâyetinde ve inâyetinde olan bu vasıflı varlığın doğuştan sahip olduğu donanımlarla özellik ve güzelliklerin başında gelen acıma duygusu, diğer varlıklardaki benzeri duyguların tümünden yüce ve incedir. Âlemlere rahmet olarak gönderilen merhamet Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.)'in ümmeti olup, O'nun yolunda ve izinde olmayı ilke edinen müminler de, dünyanın en duyarlı, en şefkatli ve en merhametli insanlarıdır.

Kutsal kitabımız Kur'ân-ı Kerim'in Fetih Suresi'nin: **“Muhammed Allah'ın elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler...”** mealindeki 29. ayetinde beyan buyrulan özellikler, Müslümanların önde gelen özelliklerindedir.

Bu önemli özelliklerle bağdaşmayan davranışlarda bulunanlar, gerçek Müslüman olup olmadıklarını gözden geçirmelidirler.

Müslümanların muttasıf olmaları gereken müstesnâ meziyetlerden biri olan merhamet, Mevlâ-i Mütâ'âl Hazretlerinin müminlere ihsân ettiği önemli bir özelliktir. Yaşantılarında bu özelliğin güzelliğini yansıtan Müslümanlar, yekdiğerine karşı yapıcı yaklaşımlarda bulunmanın yanında, Yaradan'a yâr ve yakın olmanın yüceliğine ererler.

Merhamet, muhabbetin gelişmesine vesîle olur. Muhabbet de kalplerin kapılarını açar, yürekleri yekdiğerine yaklaştırır. İlişkilerin iyileşmesinde, dostlukların gelişmesinde ve kardeşlik bağlarının pekişmesinde etken olur. Buna karşılık merhametten mahrum olanlar arasında hürmet ve muhabbet olmadığı gibi, dostça dayanışma, kardeşçe kaynaşma ve hakça paylaşma da olmaz.

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in insanların gönüllerini kazanmasında etken olan unsurlardan biri de, onlara merhametle muamele edip, yumuşak davranmasıdır. O'nun bu önemli özelliğini dikkatimize getiren yüce Rabbimiz Âl-i İmran Suresi'nin 159. ayetinde:

“Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet; bağışlanmaları için dua et; iş hakkında onlara danış. Kararını verdiğin zaman da artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever.” buyurmaktadır.

Her Müslüman, bu ayet-i kerîmede Hz. Peygamber (s.a.v.)'e verilen talimatın, kendisine de verilmiş olduğunu bilmeli ve îcâbının îfâsı cihetine gitmelidir. Müminlere merhametle muamele etmeli ve onlara, birbirine acımalarını tavsiye etmelidir.

Unutulmamalıdır ki, erhamü'r-râhimîn olup, kullarından rahmetini esirgemeyen Allah Teâlâ, onların da birbirine merhametle muamelede bulunmalarını emretmiştir. Dinimiz İslam da, Allah'tan rahmet ve merhamet dileyenlerin, Allah'ın kullarına merhamet etmelerini ve ondan mağfîret niyazında bulunanların, kullarını bağışlamalarını öngörmüştür.

“Merhamet etmeyene merhamet edilmez, bağışlamayan da bağışlanmaz.” diyen sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) de bir hadîs-i şerîfde: **“Merhamet edenlere, Rahmân (olan Allah) merhamet eder.”** buyurmuş, bir diğer hadîs-i şerîfde de: **“Yerdekilere merhamet edin ki, göktekiler de size merhamet etsin.”** buyurmuştur.

Merhametsiz mekânlarda huzur havası esmeyeceği gibi, merhametten mahrum olan milletlerde de, insan sevgisinin eseri olmaz. Böylesi insanlar, bolluk ve varlık içinde olsalar da mutlu olamazlar. Ot gibi yaşar, it gibi dalaşır dururlar.

Allah için Allah'ın kullarına acıyıp, onları sevindirmek için sevinç ve sıkıntıları paylaşarak her hâlûkârda yanlarında ve yakınlarında olduklarını hissettirmenin gayreti içinde olanlar da, buldukları bölgede sevinç ve saadet havası estirerek, dünyada cennet hayatı yaşar ve yaşatırlar.

Bu gerçeği gören bilinçli ve basîretli insanlar da, sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in: **“Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir.”** mealindeki uyarısına

uyarak büyüklere hürmeti, küçüklere merhameti ilke edinip, yediden yetmişe herkese güler yüz, sever öz ve tatlı sözle yaklaşıp, gönüllerini kazanmanın ve dualarını almanın gayreti içinde olurlar.

Bu yapıcı yaklaşımı yalnız hemcinsleri olan insanlara değil, diğer canlılara ve tabiattaki tüm varlıklara da gösterirler. **“Yaradılanı severiz, Yaradan'dan ötürü”** diyen Yunus Emre'nin dile getirdiği düşünceyi yaşamaya ve yaşatmaya çalışırlar.

Dolayısıyla merhamet kimlere, nelere ve nasıl olmalıdır? sorusuna cevap verirken:

“Kişinin kendisine, ailesine, yakınlarına, komşularına, iş arkadaşlarına, yurtaşlarına, bilumum Müslümanlara, insanlık ailesine, evcil hayvanlara, böceklere, kurda, kuşa hâsılı her canlıya olacak şekilde kapsamlı olmalı, hiçbir şeye eziyet etmeyecek ve her türlü haksızlıktan kaçınılacak şekilde yaratıkların tümüne şâmil olmalıdır.” derler.

Bilhassa merhum Şeyh Edebâlî'nin, damadı Osman Gazi'ye verdiği öğütler arasında Hz. Peygamber (s.a.v.)'in bir hadîsinden esinlenerek söylediği şu öğüdü kulaklarına küpe edinirler:

“Ey oğul! Üç kişiye acı: Câhil arasındaki âlime, zenginken fakir düşene, hatırlı iken itibarını kaybedene.”

Allah kimseyi böyle acınacak bir duruma düşürmesin. Düşene de sabır, sebat göstermeyi nasip eylesin.

Hz. Peygamber (s.a.v.) bir gün ashâb-ı kirâma: **“Cennete ancak rahîm olan (acıyan) girer.”** buyurdu. **Ashâb-ı kirâm: “Yâ Resûlallah! Hepimiz rahîmiz (acıyanız).” dediler. Resûlullah (s.a.v.): “Rahîm olan, sadece kendisine acıyan değil, kendisine ve başkasına acıyandır.”** buyurdu.

Kişinin kendisine acıması, ma'siyetleri terk ve onlardan tevbe ederek ihlâsla ibâdete devam edip, Allah'ın azabından kurtulmaya çalışması demektir. Başkasına acıması da, onlara eziyet etmekten kaçınmasıdır.

Bir hadîs-i şerîfte beyan buyrulduğu üzere: **“Müslüman, müslümanın elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir. Mümin ise, insanların canları ve malları konusunda kendisinden emin olduğu kimsedir.”**

Diğer bir hadîs-i şerîfte buyrulduğu üzere: **“Müslüman müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu (düşmanına) teslim etmez. Kim (mümin) kardeşinin bir ihtiyacını giderirse, Allah da onun bir ihtiyacını giderir. Kim müslümanı bir sıkıntıdan kurtarırsa, bu sebeple Allah da onu kıyamet günü sıkıntılarının birinden kurtarır. Kim bir müslümanı(n kusurunu) örterse, Allah da kıyamet günü onu(n bir kusurunu) örter.”**

Hayvanlara acımak da, onları aç, susuz bırakmamak ve onlara güçlerinin yetmeyeceği bir işi yaptırmamaktır.

Hz. Peygamber (s.a.v.) uzunca bir hadîs-i şerîfde, yazın sıcak bir gününde yürüyüp giderken, susayan bir adamın yol üzerindeki bir kuyuya inip su içtikten sonra yukarı çıktığında, kendisi gibi susayan bir köpeğin susuzluktan dilini çıkarıp soluduğunu görünce, tekrar kuyuya inip ayakkabısına su doldurup, onu ağzıyla tutarak kuyunun dışına çıkarıp, köpeğe içiren bu adamın, ona gösterdiği merhametten dolayı cennetlik olacağını ifade etmiştir.

Öte yandan sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), evindeki acıkan kediye yiyecek bir şeyler vermediği gibi, hayvanın dışarı çıkıp rızkını aramasına da imkân vermeyip evde hapseden bir kadının, bu acımasız davranışından dolayı cehennemlik olacağını da ifade etmiştir.

Ashâb-ı kirâmdan Ebu Derdâ (ra.)'nın oynayan çocukları izleyip, yakaladıkları kuşları onlardan satın alarak serbest bırakıp, “hadi git ve yaşa” demesi de sahabeden günümüze yansıyan güzelliklerden biridir.

Bilindiği üzere, bu yıl (2017) ülkemizin her yerine bolca kar yağdı. Dolayısıyla birçok yerde kurtlar, kuşlar yiyecek bulamaz oldu. Televizyonlarda yayınlanan bazı haber programlarında izlediğimiz gibi çakal, tilki ve benzeri bazı yaban hayvanları ile kedi, köpek gibi